



# Laïcitat: sentit comú front els integrismes

Matthew Tree









# **Laïcitat: Sentit comú front els integrismes**

Matthew Tree



Universitat  
Progressista  
d'Estiu  
de Catalunya

**UPEC**

**Universitat Progressista d'Estiu de Catalunya**

Portal de l'Àngel 42, 2n A 08002 Barcelona

[www.upec.cat](http://www.upec.cat) / [info@upec.cat](mailto:info@upec.cat)

**Autor:** Matthew Tree

**Assessorament lingüístic:** Mar Olivé

**Disseny coberta:** Xavier Badenes

**Fotografia coberta:** Jordi Serrano

**Idea original:** Jordi Serrano

**Direcció de la col·lecció:** Judith Calabria i Luis Juberías

El contingut d'aquesta publicació pot ser reproduït, sempre que se citi la procedència.

**Edició i maquetació:**

**DEBARRIS, SCCL**

Perla, 31 bxs

080012 Barcelona

[www.debarris.com](http://www.debarris.com)

[debarris@debarris.com](mailto:debarris@debarris.com)

**ISBN:** Pendent de la sol·licitud!!!!

**Dipòsit legal:** B-28.335-2008







## **Laïcitat: Sentit comú front els integrismes**

M'agradaria començar dient que, a parer meu, el títol d'aquesta taula rodona no és el més adequat. Jo hauria posat: 'Laïcitat: sentit comú front les religions'. En el gran debat encetat al món angloamericà pels anomenats Nous Ateus –el genetista Richard Dawkins, el sociòleg Sam Harris, el periodista Christopher Hitchens i el filòsof Daniel Dennett, entre d'altres– un tema recurrent és que, en el fons, no hi ha cap línia divisòria clara entre creients 'moderats' i creients 'integristes'.

La raó principal que addueixen aquests ateus angloamericans és que totes les religions organitzades,



sense excepció, se sostenen sobre una sèrie de dogmes – tots amb unes arrels ben arbitràries, sorgides d'unes circumstàncies històriques concretes - que es consideren necessaris per arribar a la comprensió d'unes veritats absolutes; les quals, pel sol fet de ser absolutes, ja són extremistes en potència i per definició. Un creient que realment hi creu, en els dogmes de la seva fe, ha de creure, per força, per coherència, que són indiscutibles. Aquest fet tot sol significa que la distància entre un creient pacífic i un creient fanàtic no ha de ser tan gran com molts es pensen. En un petit assaig sobre temes religiosos<sup>1</sup> vaig resumir dos casos ben coneguts de creients que no tenien cap tendència fanàtica abans de començar els periples respectius cap a l'integrisme més irreductible.

El primer cas és el de l'Ed Husain, un jove anglès d'origen bengalí, que va permetre, a poc a poc, que el sufisme pacífic que li havien ensenyat a casa es convertís en un islamisme polític amb connotacions

---

1 'La vida després de Déu', Ara Llibres, 2007.



violentes, sense que ell notés cap contradicció: al contrari, l'islamisme de caire agressiu –a nivell verbal si més no, en el seu cas– li va semblar molt més sincer, molt més autèntic, que el sufisme quietista dels seus pares, fins que va veure, l'any 1995, com un dels seus companys islamistes, arran d'una discussió religiosa en ple carrer entre aquests i uns joves cristians d'origen jamaicà, va matar-ne un d'una punyalada. La vista del cadàver assassinat estirat a la vorera el va convèncer d'abandonar l'islamisme i tornar al pacífic sufisme familiar, en el qual, per cert, ha continuat creient fins al dia d'avui.

El segon cas –força més notori a la seva època– és el de la nord-americana Deborah Layton, nascuda al si d'una família protestant, de denominació quàquer, a Califòrnia. Tot seguint els consells del seu germà, va ingressar, a principis dels anys setanta, en el Temple del Poble, que no era pas cap secta aleshores –com sovint s'ha dit– sinó una església d'inspiració evangelista plenament reconeguda pel Consell d'Esglésies dels Estats Units. Tres anys després, ella va abandonar aquesta es-



glésia poc temps abans del 18 de novembre, 1978, el dia en què gairebé tota la resta dels parroquians - més de 900 persones, incloent-hi més d'un centenar de nens - van ser obligats per la màxima autoritat espiritual del Temple del Poble, el reverend Jim Jones, a empassar-se un refresc letal (suc de raïm barrejat amb cianur i vàlium). Com se sap, aquest 'suïcidi' en massa va tenir lloc al paradís particular - Jonestown - que aquest pastor havia fet construir en un lloc aïllat de Guyana amb els diners, i la suor, del seus seguidors.

Com si volgués proporcionar-nos una confirmació definitiva de com és de fàcil passar d'una creença 'normal' a un integrisme intransigent, l'agost del 2008 una investigació de centenars de casos de persones involucrades directament o tangencialment amb actes de terrorisme religiós - portada a terme per l'MI5 britànic, el servei d'intel.ligència que depèn del Ministeri d'Interior britànic - va concloure que gairebé qualsevol ciutadà es podria convertir en un integrista fanàtic però (val a dir que el reportatge que en va fer el diari londinenc The Guardian ho diu amb la boca petita) sí que cal que els



ciudadans en qüestió tinguin, d'entrada, alguna mena de fe espiritual, del tipus que sigui.<sup>2</sup>

En fi, per aquesta raó i moltes d'altres, a les persones que som senzillament incapaces de creure en l'existència real d'uns éssers divins tan invisibles com altament improbables, que no considerem que els llibres sagrats de qualsevol religió siguin alguna cosa més que obres literàries adaptades i desenvolupades a partir d'altres obres literàries – o mites orals – anteriors, doncs per a nosaltres, els no-creients, qualsevol imposició en les nostres vides, per petita que sigui, que provingui d'institucions o individus religiosos, és completament inacceptable. Ofensiva, fins i tot. Per a nosaltres, la religió, en les paraules d'en Richard Dawkins: '...no és res més que la conversió de creences no comprovades en veritats incontestables, mitjançant el poder de les institucions i el pas del temps'<sup>3</sup>.

---

2 Vegeu: 'MI5 report challenges views on terrorism in Britain', The Guardian 21/08/08: <http://www.guardian.co.uk/uk/2008/aug/20/uksecurity.terrorism1>

3 Richard Dawkins, 'The God Delusion', Londres, 2006.



Per tant, les religions tenen un sol lloc en una societat laica, i aquest lloc són els temples corresponents. Fora dels temples, no tenen cap paper útil ni socialment desitjable *com a institució que propaga creences religioses*.

S'hi ha afegit la qualificació en cursiva, perquè és evident que hi ha organitzacions religioses que porten a terme tasques humanitàries i benèfiques. És quan no es limiten a portar a terme aquestes tasques i es posen a demanar, per dir-ho així, una mena de peatge espiritual com a recompensa per les esmentades tasques, que aquestes esdevenen ambígües, fins i tot tèrboles.

Posem per cas l'organització sunnita Hamàs, que mana a la Franja de Gaza, a Palestina: té un sistema de seguretat social i de beneficència molt ben organitzada que ha ajudat milers de persones que pateixen unes circumstàncies ben difícils; ara bé, els ciutadans homosexuals de Gaza no poden gaudir dels avantatges d'aquesta xarxa de suport per raons religioses atès que, segons la interpretació que els dirigents de Hamàs fan



de l'Alcorà, aquests ciutadans no són res més que 'invertits malalts, tan mentalment com moralment'.<sup>4</sup>

I així amb tot: no oblidem, tampoc, aquells missioners catòlics, d'altra banda molt caritatius, que a segons quins països africans ensenyen amb tota serietat a poblacions poc informades que els preservatius són porosos únicament pel que fa al virus de la sida. El mes de juliol del 2000, el nunci apostòlic a Uganda, Christophe Pierre, fins i tot va instar el jovent del país a passar per alt les mesures antisida del seu propi govern i no utilitzar cap preservatiu sota cap circumstància. Això, en un país en el qual un deu per cent de la població pateix d'aquesta síndrome.<sup>5</sup> Fa poc, per cert, es va poder veure una petita mostra d'aquesta irresponsabilitat assassina al *prime time* de Televisió de Catalunya. En un capítol del programa d'Afers Exteriors que es va emetre a prin-

---

4 En Mahmoud Zahar, líder de Hamàs a Gaza, va fer aquesta declaració al Times de Londres, 07/10/05: [http://www.timesonline.co.uk/tol/news/world/middle\\_east/article575744.ece](http://www.timesonline.co.uk/tol/news/world/middle_east/article575744.ece)

5 Els detalls es poden trobar a 'Double Cross, The Code Of The Catholic Church', d'en David Ranan (Theo Press, Londres, 2006).



cipis del 2008, el presentador, Miquel Calzada, conversa amb un capellà català que fa de missioner a Tanzània (un país pobríssim que també té problemes greus amb la sida). Després que en Calzada hagi repetit la pregunta unes quantes vegades, aquest capellà confessa que ell no recomana – que la seva fe l’impedeix de recomanar – l’ús de preservatius als seus feligresos. És una manera com una altra de matar o deixar morir la gent en nom d’una creença eternament incomprovable.

En fi, ja que s’ha esmentat Catalunya, m’agradaria que un dia es fes, aquí mateix, una enquesta realment fiable que inclouria les preguntes següents: a) Ets creient de debò o creient només de naixement? b) Si et facilitéssim els tràmits necessaris perquè no fossis considerat oficialment un creient, et faries apòstata? Els resultats d’un cens així sorprendria moltíssima gent, crec, i no només entre les files catòliques.

A risc de repetir-me, voldria recalcar que una societat laica vol dir una societat que ha confinat unes creences aparentment incontestables i sovint mancades



del més mínim sentit comú a l'espai tancat del temple. Als temples, que la gent lloï qui vulgui, que cregui en el que vulgui, amb la més perfecta llibertat. Fora dels temples, si us plau, que ens deixin en pau, sent la pau una cosa tan i tan desitjable. Tal com les seves pròpies creences asseveren.





## LA UPEC

L'11 de novembre de 2004, un grup de persones compromeses amb les polítiques d'esquerres i vinculades als àmbits social, intel·lectual, polític i acadèmic van constituir la Universitat Progressista d'Estiu de Catalunya (la UPEC). Es tracta d'una iniciativa que sorgeix de la necessitat d'omplir un buit pel que fa als escenaris de debat plurals dels sectors progressistes a Catalunya.

La UPEC vol ser un gran espai de trobada, reflexió i estudi sobre aquells temes que preocupen als sectors socials democràtics i d'esquerres.

El programa docent de la UPEC té dues característiques bàsiques:

- Contribuir al desenvolupament de la cultura democràtica d'esquerres
- Participar en l'anàlisi de les polítiques aplicades, des d'una perspectiva estratègica d'esquerres.

La UPEC crea un espai d'intercanvi entre ponents i participants que combina la reflexió i l'aprenentatge per tal de plantejar propostes pels reptes que té Catalunya.



Establint, d'aquesta manera, les bases per construir una societat millor apostant per la transformació social. Així mateix, la universitat progressista contribueix a enfortir els mecanismes de difusió, reflexió i elaboració de la cultura i les idees de les esquerres catalanes.

La principal fortalesa de la UPEC prové de la xarxa d'entitats i que formen part del projecte i li donen suport. Des del principi del projecte la base associativa de la UPEC ha crescut, enriquint-ne el contingut i aportant mirades diferents sobre la realitat.



## **Universitat Progressista d'Estiu de Catalunya**

### **Entitats del Consell Social que donen suport al projecte:**

Acció Escolta de Catalunya  
Acció Jove - Joves de CCOO  
Associació d'Estudiants Progressistes - AEP  
Associació de Joves Estudiants de Catalunya - AJEC  
Associació Catalana d'Investigacions Marxistes  
Associació Catalana per la Pau  
Avalot- Joves de la UGT de Catalunya  
Casals de Joves de Catalunya  
Càtedra UNESCO de Sostenibilitat de la UPC  
Col·lectius de Joves Comunistes - CJC-Joventut Comunista  
Comissions Obreres - CCOO  
Cooperació  
Coordinadora per a la Memòria Històrica i Democràtica de Catalunya  
Centre de Recerca Econòmica i Social de Catalunya  
Entorn SCCL  
Escola Lliure El Sol  
Esplais Catalans  
Fundació Cipriano García  
Fundació Catalunya Segle XXI  
Fundació Ferrer i Guàrdia  
Fundació Josep Comaposada  
Fundació Josep Irla  
Fundació l'Alternativa  
Fundació Pere Ardiaca  
Fundació Rafael Campalans  
Fundació Terra  
Fundació Nous Horitzons  
Joves d'Esquerra Verda – JEV  
Joventut Socialista de Catalunya  
Món-3  
Moviment Laic i Progressista  
SOS Racisme  
Suburbe Associació Cultural Octubre  
Unió General de Treballadors – UGT





# Ponències 2008

El carrer a la Universitat, la Universitat al carrer



Universitat  
Progressista  
d'Estiu  
de Catalunya

# UPEC

Ptal de l'àngel, 42 2n A 08002 Barcelona  
Tlf: 663 062 804 - 637 799 029  
info@upec.cat | www.upec.cat

Amb la col·laboració:

 Generalitat  
de Catalunya

 Diputació  
Barcelona  
xarxa de municipis



Ajuntament de Barcelona